

KOMPROMISS I FÖRSVARSRÅGAN

DEN SEGSLITNA frågan om det svenska försvarets utformning och inriktning tycks — åtminstone för de tre närmaste åren — nu ha nått sin lösning. Den kompromiss om försvaret, som träffats mellan regeringen och de tre borgerliga partierna, bör hälsas med tillfredsställelse av alla nationellt sinnade medborgare. Det är glädjande att försvarsfrågan kunnat hållas ovanför partierna och räddats undan den politiska valstrid, som av allt att döma bryter ut redan i vår. Det kortsiktiga provisoriet har ersatts av en överenskommelse på längre sikt; det betyder att den militära ledningen får arbetsro och kan planera för den närmaste framtiden.

Tillfredsställelsen över att beslutet äntligen fattats kan dock inte undanskymma besvikelsen över att det inte lyckats att samla partierna kring överbefälhavarens linje. Den överenskommelse som träffats innehåller i stort sett en uppslutning kring alternativet Adam, dvs. en kostnadsram begränsad till 95 % av överbefälhavarens förslag år 1954. Alternativet betyder bl. a. följande. Inom armén reduceras antalet fältbrigader med cirka 15 % i förhållande till nuvarande organisation,

medan lokalförsvarsorganisationen minskas med cirka 10 %. Inom marinen reduceras flottans förband efter hand med något över 50 %, och antalet kustartilleribatterier minskas med cirka 30 % i förhållande till nuläget. Inom flygvapnet minskas antalet jaktdivisioner med cirka 15 %. Antalet flygplan måste reduceras med cirka 25 % i förhållande till nuvarande organisation. Det är möjligt att organisationsminskningarna kommer att läggas något olika mot överbefälhavarens förslag, men följderna blir i så fall att vad den ena försvarsgrenen vinner, kommer den andra att förlora i motsvarande grad. Den allvarligaste bristen är dock, att den för vårt försvars effektivitet oundgängligen nödvändiga anskaffningen av atomvapen åter skjutits på framtiden.

Kompromissens linje ligger inte så lågt som pessimisterna räknat med, men ändå ligger den väsentligt under överbefälhavarens minimiförslag för det försvar som vår alliansfria politik kräver. Vi gläder oss med rätta över vår höga levnadsstandard, över våra naturrikedomar och goda yttre konjunkturer. Men vi anser oss inte ha råd att betala kostnaderna för ett försvar till-

räckligt starkt för att kunna fylla den målsättning som 1948 års riksdag uppställde: att ingen del av landet skulle behöva uppgivas utan segt motstånd i olika former. Det är beklagligt att det svenska folket som månar sig så mycket om den inre tryggheten inte vill offra mera på den yttre trygghet som är själva förutsättningen för att folkhemmet Sverige skall kunna bestå.

Det är ovedersägligt att regeringspartiet gått långt över sina preliminära bud för att söka nå en uppgörelse i försvarsfrågan. Under det politiska året 1958 kommer man säkerligen ofta att få höra att det var socialdemokraterna som genom sin offervilja lyfte försvaret ovanför den partipolitiska striden. Det bör då klart sägas ifrån att det är regeringen som ensam bär ansvaret för förhållningspolitiken när det gäller att ta ställning till överbefälhavarens förslag av år 1954. De förflutna årens försvarspropositioner har alla präglats av knappa provisorielösningar. Det var dåvarande försvarsministern Torsten Nilsson, som genomförde det politiska konststycket att samtidigt sitta som ordförande i den arbetande försvarsberedningen och genomdriva repetitionsövningarnas inställande hösten 1955. Som ett bevis på försvarsministerns egendomliga passivitet kan anföras att hösten 1956 — under Ungern- och Suezkrisens dagar — såg sig beredningens ledamöter tvungna att i riksdagen efterhöra, huruvida försvarsministern avsåg att fort-

sätta beredningens arbete. Och som sista ämbetsåtgärd som försvarsminister gav Torsten Nilsson i uppdrag åt överbefälhavaren att — med tre års eftersläpningar som extra belastning — utreda försvarets utformning inom alternativa beskurna konstnadsramar! Sannerligen om socialdemokraterna mot denna bakgrund av förhållningar och knappa anslag kan framställa sig som försvarets målsmän!

Den summa som enligt kompromissen kommer att stå till finansministerns förfogande för att »täcka ökade försvarsutgifter» uppgår till cirka 400 miljoner kronor utöver årets riksstat. Dessa miljoner skall uttas i form av indirekta skatter bl. a. på sprit, tobak och bensin, allt enligt finansministerns idé. Denna metod att sammankoppla kompromissen med statsbudgetens finansiering är otillständig. Det rör sig dock inte om någon förstärkt beredskap, då en extra värnskatt kan vara nödvändig. Vad det här gäller är försvarets normala kostnader i fredstid. Statssekreteraren i försvarsdepartementet Olle Karleby har i flera uppmärksammade artiklar påvisat, hur försvarsanslagen under flera år undanhållits den budget- och även realmässiga ökning som kommit andra huvudtitlar till del. Men när nu den ofrånkomliga uppräknings av försvarskostnaderna skall ske, då förklarar finansministern, att »försvaret kräver nya skatter». Alla andra huvudtitlar har — märkligt nog — kun-

nat höjas mer eller mindre kraftigt utan skatthöjningar men försvarstiteln kan det inte!

Det är inte försvaret som bär skulden till de nya indirekta skatterna utan regeringens misshushållning med rikets finanser. Finansministern har förklarat i år att

varje ny statsutgift måste betalas genom en ny inkomst. Regeringen använder nu försvaret som skyddande förklädning och som strykpojke, när det gäller att inför kommande väljarskaror förklara och försvara de nya och impopulära skattebördorna!